

PUTOVANJA I FOTOGRAFSKA I FILMSKA SLIKA U PROMICANJU TURIZMA

SABRINA ŽIGO □ Muzej grada Rijeke, Rijeka

IM 40 (1-2) 2009.
POGLEDI, DOGAĐAJI, ISKUSTVA
VIEWS, EXPERIENCES, EVENTS

sl. 1. Plakat izložbe *Merika - Iseljavanje iz Srednje Europe u Ameriku od 1880. do 1914*

sl. 2.-3. Izložba *Merika - Iseljavanje iz Srednje Europe u Ameriku od 1880. do 1914.*

sl. 4.-11. Radionica Putovanja

Ovogodišnji Međunarodni dan muzeja u Muzeju grada Rijeke bio je dijelom osmišljen u skladu s predloženom temom *Muzeji i turizam*, a dijelom aktualizacijom vlastitih programa i djelatnosti. Naime, održavanje međunarodne muzejske manifestacije podudarilo se sa završnicom dosad najzahtjevnije izložbe Muzeja *Merika - Iseljavanje iz Srednje Europe u Ameriku od 1880. do 1914.* (u trajanju od 10. prosinca 2008. do 20. lipnja 2009.) i tom je prigodom organizirana dječja radionica *Putovanja*. Drugi je dio muzejskih događanja pod nazivom *Fotografska i filmska slika u promicanju turizma* multimedijski objedinio predavanje, filmske projekcije i izložbu.

Kreativna radionica Putovanja u sklopu izložbe Merika - Iseljavanje iz Srednje Europe u Ameriku od 1880. do 1914.

Izložba *Merika - Iseljavanje iz Srednje Europe u Ameriku od 1880. do 1914.* programski je otvorena krajem 2008., a najvećim je dijelom obilježila tekuću godinu. Nedovoljno je poznato da je izložba zapravo dio međunarodnog projekta o najvećem valu prekoceanske emigracije Europljana, koji je objedinio brojne znanstvenike, istraživače i institucije i koji upravo završava zaključivanjem, osim izdanog kataloga izložbe, druge popratne publikacije - zbornika znanstveno-istraživačkih radova. To je dosad najzahtjevniji, najskuplji i najzapaženiji projekt Muzeja grada Rijeke, koji kao zaključak ostavlja inicijativu o osnivanju muzeja iseljeništa u Hrvatskoj.

Razine opsežnosti izložbe, od koncepta i scenarija, prenošenja poruka i spoznaja do razrade u prostornom postavu, nastojale su se prilagođeno obuhvatiti u kreativnoj radionici za djecu koju je osmislila vanjska suradnica likovna pedagoginja Mirna Kutleša i provela u suradnji s kustosicom Muzeja Jelenom Dunato. Radionica *Putovanja* održavana je od 4. do 15. svibnja, a završila je na sam Dan muzeja 18. svibnja izložbom polaznika – osnovnoškolske djece od drugoga do šestog razreda.

Putovanje je kao osnovna ideja radionice bilo tematski razrađeno počevši od same izložbe i iseljavanja vlakovima i prekoceanskim parobrodima krajem 19. i početkom 20. stoljeća, do drugih oblika putovanja, među ostalim i turističkih, u različitim povijesnim vremenima, sve do danas. Radionica je bila koncipirana u dva dijela, povijesnome i kreativno-likovnome. U povijesnom dijelu polaznici su provedeni izložbom radi upoznavanja sustava emigracije i potom su provjeravali naučeno u igri znanja. Provjera znanja bila je varijanta društvene igre u kojoj je ploča predstavljala kartu svijeta, prekoceanski su brodovi bile figure, a cilj – dolazak u željenu luku. Svaka točka puta sadržavala je karticu s tematskim pitanjem, a napredak na putu ovisio je o znanju igrača, timskom radu, ali, kao i u svakoj igri, o sreći. U kreativnom dijelu tema je obrađivana likovnim izražavanjem različitim tehnikama i materijalima – oslikavanjem, kaširanjem, dekoriranjem. Djeci je posebno bila zanimljiva izrada kartonskih putnih kovčega, po uzoru na tradicionalne primorske *baule* u kojima su iseljenici u Ameriku nerijetko nosili svu svoju imovinu, a izvorne su *baule* mogli vidjeti na izložbi *Merika*.

Fotografska i filmska slika u promicanju turizma

Predavanje, projekcija, izložba

Drugi dio obilježavanja Međunarodnog dana muzeja muzeološki se referirao na ponuđene smjernice predstavljanjem vlastite građe i aktualizacijom riječke i šire regionalne baštine. Kako Muzej grada Rijeke desetljeće i pol nakon osnivanja (1994.) nema stalnoga postava, manifestacija je bila jedna od prigoda za upoznavanje javnosti s akvizicijama iz kondicioniranog fundusa. Muzejsko događanje *Fotografska i filmska slika u promicanju turizma* organizirano je na sam Dan muzeja, sastojalo se od predavanja, projekcija filmova i izložbe fotografija, razglednica, turističkih vodiča i drugoga ilustrativnog materijala, a osmislila ga je kustosica Muzeja Sabrina Žigo.

Muzej posjeduje bogatu zbirku ilustrativne građe, fotografija i razglednica s turističkim atrakcijama, pa je izložba o turističkoj promidžbi započeta pričom o modernizaciji tiska, što je ponajprije značilo pojavu kvalitetne i široko rasprostranjene kromolitografije i tiskarski reproducirane fotografske slike. Već prije isteka 19. stoljeća počinje se, naime, na Kvarneru snažnije razvijati turizam, a usporedno s njim pojavljuju se slikovite, često i obojene, razglednice Rijeke i obližnjih gradića, koji nakon izgradnje prvih hotela i elegantnih kupališta sve više poprimaju turistička obilježja. Uz razglednice i fotografije, izloženi su i najraniji slikovito ilustrirani turistički vodiči u posjedu Muzeja s početka 20. st. S pojavom novog medija – kinematografije u sve razvijeniju turističku promidžbu ubrajaju se i kratki turistički filmovi u obliku žurnala, koji se kao informativni program prikazuju prije i između igranih filmova.

Filmska umjetnost postoji u Rijeci dulje od stotinu godina; prvi su kinematografi stigli već 1896., a najstarije gradsko kino otvoreno je 1906. godine. U Rijeci je snimljen i prvi "igrani" film – kao rekonstrukcija stvarnog događaja. Muzej grada Rijeke skuplja rijetku filmsku građu važnu za povijest grada ali i samog medija, koja se, s obzirom na originalnu pohranu, dalje obrađuje i digitalizira. Za Dan muzeja uz uvodno je predavanje projiciran izbor iz malobrojnih sačuvanih amaterskih crno-bijelih filmova snimljenih na 9,5-milimetarskoj filmskoj vrpici. Snimatelji amateri Zvonko Turina i Mirko Baretić snimili su, među ostalim, 1936. i 1937. godine danas fragmentarno sačuvane dokumentarne zapise od kojih su prikazani tematski zanimljivi trominutni filmovi *Ispračaj djece na odmor u Skrad* i petminutni film *Skijaška natjecanja na Platku*. Osim toga, publika je vidjela dijelove filmskih žurnala Jugoslavenske kinoteke iz serije *Na našem Jadranu* i *Biseri Jadrana*, s prizorima iz Hrvatskog primorja i Rijeke snimljenima 1937. godine – u zlatno doba žanra filmskog žurnala 1930-ih godina.

Primljeno: 6. listopada 2009.

sl. 12. Fotografska i filmska slika u promicanju turizma, izložba kao dio događanja

I Prva u nizu održana su predavanja kustosice Fine Juroš-Monfardin *Novi postav srednjovjekovnog lapidarija u crkvi Sv. Srđaca u Puli* i višeg kustosa i ravnatelja Muzeja Darka Komše *Eksperimentalna arheologija i turizam*. Uslijedila su predavanja muzejske savjetnice dr. sc. Alke Starac *Od ulomka do rekonstrukcije – antički spomenici Pule i Nezakcija* te višeg kustosa Željka Ujčića i vanjskog suradnika Antona Percana, dipl. ing. arh. s naslovom *Arheološki park bazilike sv. Marije Formoze u Puli*. Zatim je održano predavanje dr. sc. Alke Starac *Arheološko istraživanje u četvrti sv. Teodora (Kandlerova ulica)*, dokumentaristice Katarine Zenzerović *Pulski spomenici na starijim razglednicama* i dipl. knjižničarke Adriane Gri Štorga *Knjižnica Arheološkog muzeja Istre u Puli*. Niz su zaključili viši kustos Željko Ujčić, koji je predstavio *Zaštitno arheološko istraživanje u Flaciusovoj ulici u Puli*, i restauratorica Andrea Sarđoz s predavanjem o temi *Djelatnost restauratorsko-konzervatorske radionice Arheološkog muzeja Istre u Puli*.

TRAVELS AND PHOTOGRAPHIC AND FILM IMAGES IN THE PROMOTION OF TOURISM

This year's International Museum Day in Rijeka Municipal Museum was partly devised in harmony with the suggested topic Museums and Tourism, and partly through putting the museum's own programmes and activities into effect. The unfolding of the international museum event fitted in with the closing moments of the most demanding exhibition the museum has mounted to date – *Merika*, Emigration from Central Europe to America from 1880 to 1914 (lasting from December 10 2008 to June 20 2009), and on this occasion the children's workshop *Travels* was organised.

The exhibition *Merika* was according to the programme opened at the end of 2008, and the major part of it marked the current year. It is not well enough known that the exhibition is in fact part of an international project about the biggest wave of trans-oceanic emigration of Europeans; the project included numerous scholars, researchers and institutions, and is even now ending with the finishing of a second accompanying publication – in addition to the catalogue of the exhibition already published – a collection of scholarly research papers. This is to date the most demanding, most expensive and most remarked-on project of Rijeka Municipal Museum, which in closing leaves the initiative for the founding of a museum of emigration in Croatia.

An endeavour was made to capture, with appropriate adaptation, the levels of comprehensiveness of the exhibition, from concept and scenario, communication of messages and knowledge to elaboration in the spatial display, in the creative workshop for the children. Travel as the basic idea of the workshop was thematically worked out, starting from the exhibition itself and emigration with trains and transoceanic steamships at the end of the 19th and in the early 20th century, to other forms of travel, among others, tourism and holiday making, in various times, right up to the present. The workshop was conceived in two parts, the historical and the artistically creative.

The second part of the museum events entitled the Photographic and Film Image in the Promotion of Tourism was a multimedia unification of lectures, film projection and exhibition. The museum has a fine collection of illustrative material, of photographs and postcards showing tourist attractions. The exhibition about tourist promotion started with the story of the modernisation of printing, which primarily means the appearance of high quality and widely available chromolithographs and photographic images reproduced in printing. Before the waning of the 19th century, tourism started to develop rather strongly in the Bay of Kvarner, and in parallel with it appeared the picturesque, often tinted, picture postcards of Rijeka and neighbouring little towns, which with the development of the first hotels and elegant bathing places increasingly took on tourist characteristics. Along with the postcards and photographs, also shown were the earliest illustrated tourist guides, owned by the museum from the beginning of the 20th century. With the appearance of a new medium, cinematography, short tourist films in the form of journals increasingly formed part of the ever more developed tourist advertising; they tended to be shown as documentary fillers before and during the feature films.